

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

31 ianuarie 2017

mun.Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte Nicolae Gordilă,

Judecători Elena Covalenco, Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Buiucani, mun.Chișinău din 26 iunie 2015 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2016, declarat de avocatul Rusanovschi Radu în numele inculpatului Dicusara Serghei, în cauza penală în privința lui

Dicusara Serghei XXXXXX, născut la XXXXXXXX originar și domiciliat în s.XXXXXXXXXX, r-nul XXXXXXXX, temporar domiciliat în mun.XXXXXXXXXX, str.XXXXXXX xxx, ap.xxx

și

Voloșciuc Andrei XXXXXXX, născut la XXXXXXXX, originar și domiciliat în s.XXXXXXXXXX, r-nul XXXXXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 26.06.2014 - 26.06.2015;

Instanța de apel: 11.11.2015 - 01.02.2016;

Instanța de recurs: 05.12.2016 - 31.01.2017.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Buiucani, mun.Chișinău din 26 iunie 2015, Dicusara Serghei a fost condamnat în baza art.188 alin.(2) lit.b), e), f) Cod penal, la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Prin aceeași sentință a fost condamnat și Voloșciuc Andrei în baza art.188 alin.(2) lit.b), e), f) Cod penal, la 9 ani închisoare, în penitenciar de tip semiînchis.

2. Potrivit sentinței instanța a constatat că Dicusara Serghei, la 07 iunie 2014, ora 02.30, prin înțelegere prealabilă, acționând în comun acord cu Voloșciuc Andrei, repartizând din timp rolurile, în care Dicusara Serghei având calitate de complice în scopul contribuirii la săvârșirea atacului îndreptat spre sustragerea bunurilor victimei, cu intenție directă, din motive de cupiditate, observând-o din timp pe Petrușovschi Ana, care se deplasa pe str.Alba Iulia, mun.Chișinău, a stat la pândă, în timp ce Voloșciuc Andrei a atacat-o, aplicându-i o lovitură cu un pumnal în regiunea capului și, amenințând-o cu răfuială fizică, i-a sustras de la gât un lăntișor cu pandativ din argint la prețul de 1000 lei, de pe mână un inel din aur la prețul de 3500 lei, din geantă bani în sumă de 1300 lei și 200 euro, echivalentul a 3771 lei, după care cu bunurile sustrase împreună au părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzându-i părții vătămate o daună materială în proporții considerabile, în sumă totală de 9571 lei.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocații P.Cebotari și R.Rusanovschi în numele inculpatului S.Dicusara, care au solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri de achitare, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de S.Dicusara, invocând că instanța incorect a apreciat probele administrate în cauză și neîntemeiat a calificat acțiunile lui ca tâlhărie, incriminându-i și agravantele infracțiunii în lipsa probelor ce ar dovedi

vinovăția acestuia; - instanța neîntemeiat și-a bazat concluzia pe declarațiile părții vătămate, deoarece aceasta era în dificultate de a relata adecvat circumstanțele săvârșirii faptei; - nu a fost demonstrată înțelegerea prealabilă a inculpaților; - partea vătămată a indicat că a fost atacată de o singură persoană; - față de S.Dicusara a fost aplicată violența fizică și psihică la reținerea acestuia, iar instanța nu a luat în considerație acest fapt; - inculpatul a colaborat cu poliția în vederea reținerii făptuitorului infracțiunii.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2016, au fost respinse apelurile avocaților P.Cebotari și R.Rusanovschi în numele inculpatului S.Dicusara, ca nefondat.

Instanța de apel a constatat că prima instanță, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concluziei, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului S.Dicusara în săvârșirea infracțiunii imputate, care se confirmă prin probele acumulate la urmărirea penală și cercetate atât în ședințele primei instanțe, cât și în cadrul ședinței instanței de apel, și anume prin declarațiile părții vătămate A.Petrușovschi, a inculpaților S.Dicusara, A.Voloșciuc, a martorilor V.Mămăligă, P.Ivtodi, A.Covalenco, V.Grama, S.Chironeț, O.Voloșciuc și actele cauzei - procesele-verbale de recunoaștere după fotografie din 11.06.2014, 19.06.2014, 20.06.2014, de ridicare și examinare a pumnalului din metal din 07.06.2014, raportul de expertiză medico-legală nr.13S4/D din 18.06.2014 a părții vătămate A.Petrușovschi.

La fel, instanța de apel a conchis că argumentele invocate de apelanți privind nevinovăția inculpatului în comiterea faptei imputate și lipsa în acțiunile acestuia a elementelor infracțiunii de tâlhărie, sunt neîntemeiate, deoarece declarațiile părții vătămate A.Petrușovschi, cât și probele scrise, expuse în sentință, confirmă vinovăția lui S.Dicusara în cele incriminate. Mai mult, declarațiile inculpatului date în prima instanță vin în contradicție cu cele date la urmărirea penală, unde a relatat circumstanțele în care a fost comis atacul tâlhăresc, pe care o persoană care nu a participat la comiterea infracțiunii nu putea să le cunoască, din aceste considerente instanța de apel a apreciat critic declarațiile inculpatului din cadrul primei instanțe, considerându-le ca o versiune de apărare aleasă de acesta întru evitarea răspunderii penale pentru fapta comisă, deoarece sunt combătute prin probele cercetate în ședința de judecată.

Totodată, instanța de apel a apreciat critic și a respins ca nefondate declarațiile inculpatului, precum că în cadrul urmăririi penale a fost maltratat fizic și influențat psihic, fiind impus să recunoască vinovăția, deoarece pe parcursul urmăririi penale nu a înaintat nici o plângere împotriva polițiștilor presupuși că ar fi exercitat presiuni asupra sa, și nici la luarea de cunoștință cu materialele cauzei, nu s-a indicat asupra vreunei influențe psihice sau maltratări aplicate în privința inculpatului.

Referitor la argumentele părții apărării, precum că inculpatul nu a lovit partea vătămată și nu a participat nemijlocit la sustragerea bunurilor, astfel acesta urmează a fi achitat, instanța de apel a menționat că acestea nu au relevanță asupra încadrării juridice a faptei și nu este un temei de achitare, deoarece, din declarațiile inculpatului S.Dicusara date în cadrul urmăririi penale, reiese că acesta a acceptat că A.Voloșciuc a lovit partea vătămată și i-a sustras bunurile, ulterior aceștia continuându-și drumul.

Instanța de apel a concluzionat că prima instanță corect a constatat că, la săvârșirea atacului tâlhăresc au participat două persoane, și anume A.Voloșciuc și S.Dicusara, fiind constatată participația acestuia din urmă la săvârșirea faptei, în sensul art.41 Cod penal, care stabilește că, se consideră participație cooperarea cu intenție a două sau mai multe persoane la săvârșirea unei infracțiuni intenționate.

Referitor la pedeapsa stabilită de prima instanță, instanța de apel a conchis că aceasta este una legală și întemeiată, la aplicarea căreia s-a acordat deplină eficiență prevederilor art.7, 61, 75 Cod penal, ținându-se cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, care face parte din categoria celor grave, comise din interes material, de persoana inculpatului, de lipsa circumstanțelor atenuante și agravante, just considerând că corijarea și reeducarea acestuia este posibilă doar în condițiile izolării lui de societate.

5. Împotriva hotărârilor judecătorești menționate a declarat recurs ordinar avocatul R.Rusanovschi în numele inculpatului S.Dicusara care, invocând temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora și pronunțarea unei hotărâri de achitare, din motivul lipsei în acțiunile inculpatului a elementelor infracțiunii imputate, indicând că instanțele de fond nu au dat o apreciere obiectivă probelor prezentate în cauză, deoarece nici una din probele administrate de organul de urmărire penală nu dovedește vinovăția lui S.Dicusara în comiterea faptei incriminate; - nu au fost apreciate corect declarațiile părții vătămate, care a menționat că a fost atacată de o singură persoană, aceasta nefiind audiată în instanța de apel, pentru a concretiza de câte persoane a fost atacată; - nu a fost demonstrată planificarea tâlhăriei, scopul și intenția lui S.Dicusara la săvârșirea atacului tâlhăresc; - la acesta nu au fost depistate nici un bun sustras de la partea vătămată; - instanța nu a luat în considerare și nu a examinat cererea sa referitor la faptul că față de el a fost aplicată forța fizică la momentul reținerii, fiind influențat să dea declarații de către organul de urmărire penală.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținând seama de opiniile procurorului, a părții vătămate și a avocatului acesteia expuse în referințe, prin care au solicitat respingerea recursului declarat de către partea apărării ca fiind neîntemeiat, Colegiul penal consideră că recursul urmează a fi admis din următoarele considerente.

Totodată, ținând seama de prevederile art.426 Cod de procedură penală – efectul extensiv al recursului și limitele judecării lui, Colegiul penal examinează cauza prin extindere și cu privire la inculpatul A.Voloșciuc, care nu a declarat recurs.

Conform prevederilor art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de instanța de fond și în decizia sa să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apeluri, să expună temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea sau respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, de către jurisdicția de al doilea grad asupra hotărârii primei instanțe.

În baza apelului se face o nouă judecată în fond a cauzei, apreciindu-se probele din dosar, utilizându-se și posibilitatea administrării de noi probe.

Deși aceste prevederi legale sunt obligatorii, după cum rezultă din decizia instanței de apel, acestea nu au fost în totalmente respectate.

Astfel, conform procesului-verbal din 08.08.2014, avocatul V.Pavlov a invocat că inculpații au fost maltratați, urmând a fi constatate persoanele care au aplicat asupra lor forța fizică, prezentând în acest sens raportul de constatare medico-legală nr.1457/D din 16.07.2014. La fel, din declarațiile inculpatului A.Voloșciuc date în prima instanță la 20.05.2015, rezultă că acesta a fost maltrat pentru a recunoaște că a sustras baii și lănțișorul de la partea vătămată și precum că castetul este al lui, fiind amenințat de poliție că dacă comunică cuiva că a fost maltrat va suporta consecințe (f.d.12, 96-97 v.2).

Potrivit procesului-verbal din 18.06.2015, inculpatul S.Dicusara a indicat că fiind reținut de către colaboratorii de poliție a fost impus de către aceștia cu forța să dea declarații

false referitor la faptul că pumnalul era al lor (f.d.118, 188 v.1).

Reieșind din conținutul sentinței, prima instanță a menționat că A.Voloșciuc și S.Dicusara au dat declarații că au fost maltratați, calificându-le și apreciindu-le ca o metodă de apărare a acestora (f.d.143-144 v.2).

Declarând apeluri împotriva sentinței, apărătorii inculpaților au menționat faptul, precum că A.Voloșciuc și S.Dicusara au fost maltratați de către colaboratorii de poliție pentru a recunoaște vina și astfel sentința a fost bazată pe probe obținute nelegitim. La fel, în cadrul ședinței instanței de apel, avocații au insistat că inculpații au fost supuși unor presiuni psihice și agresați fizic de către colaboratorii de poliție (f.d.159-175, 226 v.2).

Instanța de apel însă, a neglijat declarațiile inculpaților și motivele invocate în apeluri de către avocați, indicând că dâșii nu au formulat plângeri împotriva polițiștilor care au exercitat presiuni asupra lor.

Analizând circumstanțele cauzei penale, Colegiul penal conchide că instanța de apel nu a ținut cont de declarațiile inculpaților și nu a întreprins măsuri adecvate de verificare a acestor circumstanțe prin intermediul procurorului, în conformitate cu legislația în vigoare - art.262 alin.(4¹) Cod de procedură penală, care stipulează că, orice declarație, plângere sau alte informații ce oferă temei de a presupune că persoana a fost supusă acțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute la art.166¹ din Codul penal, urmează a fi prezentate sau transmise imediat procurorului pentru a fi examinate în conformitate cu art.274 alin.(3¹) Cod de procedură penală, în procedură separată. În acest sens, se rețin și prevederile art.12, 13 ale Convenției împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante din 10.12.1984, la care R.Moldova este parte, conform cărora fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca autoritățile sale competente să procedeze imediat la o anchetă imparțială, ori de câte ori există motive întemeiate de a crede că pe teritoriu aflat sub jurisdicția sa a fost comis un act de tortură. Fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca orice persoană care pretinde că a fost supusă torturii pe teritoriu aflat sub jurisdicția sa să aibă dreptul de a prezenta o plângere în fața autorităților competente ale statului respectiv, care vor produce imediat, în mod imparțial la examinarea cazului.

Consecvent, celor enunțate supra, instanța de apel este obligată să verifice declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal.

După cum rezultă din parte descriptivă a deciziei, instanța de apel deși a verificat în ședință și a descris declarațiile inculpaților A.Voloșciuc și S.Dicusara, însă nu le-a cercetat și consemnat în procesul-verbal, contrar prevederilor art.414 alin.(6) Cod de procedură penală.

De asemenea, instanța de apel și-a întemeiat concluziile de vinovăție a inculpatului S.Dicusara pe explicația ultimului de la f.d.7, v.1, însă care la fel, nu a fost cercetată și consemnată în procesul-verbal.

În acest context, Colegiul, reținând prevederile art.100 alin.(4) și art.101 alin.(1)-(4) Cod de procedură penală, remarcă că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor acumulate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor, care poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sânt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Astfel, instanța de recurs menționează că aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de activitate depus de către organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se finalizează prin soluția ce va fi dată în urma acesteia.

Instanța de recurs evidențiază că, instanța de apel fără a se expune asupra probelor sus menționate, nu a elucidat faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date.

Erorile menționate sânt erori de drept procedurale și se încadrează în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Circumstanțele expuse denotă că, încălcările normelor procedurale nominalizate comise de instanța de apel, constituie erori de drept, care nu pot fi corectate de către instanța de recurs și care impun soluția admiterii recursului ordinar, casarea deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanța de apel.

În cadrul rejudecării cauzei instanța de apel urmează să înlăture erorile menționate, să țină cont de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, inclusiv să se pronunțe asupra tuturor motivelor apelurilor avocaților, iar în dependență de datele obținute să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă și prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Rusanovschi Radu în numele inculpatului Dicusara Serghei, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2016, în privința lui Dicusara Serghei și Voloșciuc Andrei, și dispune rejudecarea cauzei, în aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac, pronunțată integral la 28 februarie 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ion Guzun